

انار و لور و عری

علم و ادیانہ باعث آبلو موقوفہ

مندرجات

ارض و مدہ بدیدی اثر	احمد خلیل	حسب حال	محمد عالم
محیطی	محمد عالم	آنادولو قادیانی	ضیاء الدین فہمی
صولہ کو	علی ممتاز	تاریخہ کو مویشخانہ	عبد الرحمن شریف
احقاق حق	عبد الرحیم	معدنری	علی حکمت
درویش	نجیب فاضل	یانار داغ	کمال احمد
		یرقاوالہ مصرعلر	

آبلو ایزی : ملک - بویوک کون - ٹولہن صنعت تولیدیریلن صنعتکار -
بایورد مکتوبی



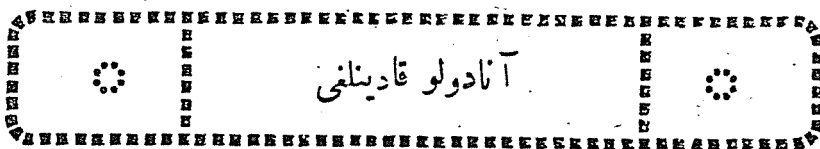
۱۳۴۱
انلول ۱۳۴۱

ایده‌ن وسائلی احضار ایده‌ن دارالفنون مدرسلرندن علی رشاد بک اقدی‌بی‌ده بوراده احترامله یاد ایتمک بروظیفه‌در.

۵

مجموعه‌نک واصل اولاق ایسته‌دیکی هدفک چوق اوزاقده اولدیغنی بیلوروز . بونکله برابر یاقلاشدیغیزی ادعا ایده‌مه‌سک بیله، اوهده توجّه ایندیگیزی سویله بیلیرز. مجموعه‌نک برسنه‌لک قولکسیون، ظن ایده‌درکه، بوسوزیمیزی تأیید ایده‌ن اک بلیغ برشاهددر . مجموعه‌نک صحیفه‌لرنده آنادولونک قنچی، آنادولونک تشکی . آنادولو اقلیمی، آنادولو شعری، آنادولو عرقی کبی چوق چنین موضوعلر تدقیق اولوندی؛ آنادولونک، سنه‌لرک، حتی بلکه عصرلرک مساعیدن بیجهک برتبع ساحه‌سی اولدینی کوستربلیدی . آنادولو مجموعه‌سی کبی چوق غیرمساعدن شرائط ایچنده نشر اولونان کوچوک بر مجموعه‌دن، شمیلک ده‌ها فضله‌سنی ایسته‌مک حقسنلقدرد. شوقادارکه، مجموعه‌نک پروغرامی، یوقاریده کی ایضا . خاتدن آکله شلمشدردک، هیچ‌ده داز دکلدر . یالکیز، تدریجی برتکامله طرفدار اوله‌رق یولوزده یاولاش، لاکن متین آدیم‌لرله ایلرله‌مکی ترجیح ایدیروز . بوتون مشکلاته رغماً مجموعه‌نک برنجی سنه‌سنی اکمال ایله‌مه‌سنی، استقبالده قازانه‌جیمز موفقیتک آنلک بشارتی عد ایتمک، فضله برنیکی‌نلک اولماسه کرکدر .

محمد هال



مابند [۱]

بوغله قادیئلق مسأله‌سه اخیراً مختلف اجتماعی مسأله‌لری موضوع بحث ایدن برکتابنده تماس ایتمکده‌در. سوسیولوژی واسطه‌سیله اجتماعی حرکت قارشیی یورون فرانسنز اجتماعییمسی بوأزنده باشلیجه شو اوج نقطه اطرافنده بیان فکری ایدیور :

۱ - صلح‌چلق

۲ - قادیئلق

۳ - قوتوپه‌راسیون ؟

بری بوراده یالکیز ایکنجی نقطه علاقه‌دار ایندیکی ایچون دیکر لرینی بالطبع مسکوت

چکجه‌کنز .

[۱] مابیل ۱۱ نجی نسخه‌مزده‌در .

بوغله تدقیقه کونک ایزلریله مناسبتدار برسؤال ایله باشلایور. برسؤال شوندن عبارتدر:
 «اجتماعی مؤسسه‌لرک قبولری قادینلره آجایی یز، بالخاصه پارلمانلر مانسوله‌سنی قادینلرک
 آلریسه تسلیم ایتک موافقمیدر، دهاطوغریلی قادین تام مناسیله بره‌شهری اولاییرمی؟» [۲]
 بوغله برسؤالک قتره‌لریسه پشینا هیچ بر جواب ویرپایه چکنی سویلدکن صوکر
 علاوه دیورک: بوخصوصده هیچ کیسه‌نی دیکله‌مه‌لی، بالکتر علمه مراجعت ایتاید.
 عالمک تحریاتی ایله کشف اولونان جمعیت و طبیعت قانونلرندن استفاده ایتلی یز [۳] «فی الحقیقه
 بو فکر ایله اجتماعی؛ علمک اصوله توفیقاً انشی ساحدن اوزاقلاش‌ر، تماماً آفاقی
 و مشاهدوی ساحده تدقیقاده بولخالی، طبیعت عالمک حرکته تبعاً، حقیقی و علمی برطرزده
 حرکت ایدرک، بزه بعض آفاقی دلیلر کوسترملی، ایضاحلر ویرمیدر. آنجق بوضورتله
 فکریات و عندیاندن کندمزنی قورتاره بیلیرز.

— ۵ —

هر مدینتک کندیسنه مخصوص قاراقته ریستیک واقعه‌لری واردر. بونلر عمومی حرکتلرک
 عاملیدرلر، فکرلره اولدینی کی مؤسسه‌لرده تأثیر ایدرلر. آوروپا ملت‌لری طرفندن وجوده
 کتیریلن، کیندکجه دنیانک هر طرفه یایلمق استعدادینی کوستردن غرب مدینتده بوغله
 باشلیجه اوج قاراقته ریستیک واقعه قید ایتکده در: (۱) صنایع، (۲) علم، (۳) ده موقراسی...
 آوروپا مدینتک ساحه و صحنه‌سی اولان غریبه، غربلینک شرقیدن تمیز ایندیکی مهم
 بروصف طبیعت امر ایتکدر. غربلی؛ طبیعی قوتلری تنظیم و هر نوع وسائط ایله اونی
 کندی غایه‌لریسه خادم برشکله افراغ ایدر. بونوک صنایع - *La grande industrie*
 بونی تأمین ایدن باشلیجه عامل و فعالیتدر. دیگر طرفدن شبه‌سزکه بونی فکر بشرک علمی
 فعالیتی تأمین ایتکدر. صنایع، علمدن محروم اولسه‌یدی بونیدجه‌نی طوغوره جمعییدی؟
 بالطبع عملی ابداعلر، تطبیقات ساحه‌سنده موقیقت ویرمک اینجون نظری معرفت ساحه‌سنده

[۲] همشهری، عملی اجتماعات قواعد و تعلیماته اویغون برتعیردر. فرانستلرک بوراده بوغله‌نک
citoyen تعیرندن مقصدی. اجتماعی حیاته بونون شکل‌لرنده اشتراک ایدن برعضویشری آکلامتدر.
 مثلا قرون وسطیده قادین، برهمشهری دکلدر. چونکه اجتماعی حیاته تام مناسیله اشتراک ایتدور.
 یونان قدیمک اجتماعی فیلسوفلری ده اساساً همشهری - *citoyen* تعیرینه بومعنائی ویرپورلیدی. بعض
 مترجملرک یابدی کی *citoyen* کلمه‌سنی وطنداش ایله ترجمه ایتک علمی دکلدر. هرهمشهری روطنه‌اشدر.
 فقط هروطنداش برهمشهری دکلدر. عموم و خصوص فرقلرینی اونوتمه‌نی لازمدر.

[۳] *De la sociologie à l'action sociale g. Bouglé - paris 1923 p; 96-97.*

برتكمله محتاجدرلر. بو اعتبار ايله غرب مدنيتى صناعى اولدينى قادار علميدر. دهاطوغرى صناعى اولسى عامى اولسك طيىي برتيجه سيدر. ده موقراسنيك كيندكه آرتان قوتى دها آز قاراقه ريسنيك دكلدر. صناعى اختراعات ايله تكامل ايدن ارض اوزرنده كي ملترده كندى كنديسى اداره ايتك قابليتي حاصل اولش، هيسچ دكلسه ملتري اداره ايدن حكومت سياست آداملري قوتتول ايتك هوسنه دوشمنس، بو صورتله اداره جيلره برنقطه يي دوشونديرمشدر: يالكز خلق ايجون جاليشمق دكل، عيني زمانده، اوكا بر حساب ويرمك لازمدر.

بو قوتتولك تشكيلاى نه قادار تامام اولورسه اولسون، موضوع و مؤسس اولدينى عمده هرشيئي اثباته كافيدر. بو عمده تاريخك روشيله بوبوك براهميت قازانيور حال حاضر جغتيلرده كي مساواتچيلىق، طيىي حقرك اهميتى بوندىن دكليدر... بوغله، ده موقراييك عمده نك ايدنه تولوزنيك تلقيارله دكل، معشرى حركتيله يوروديكنى سويله نكدن صوكرا علاوه، اكر ايدنه تولوزنيك اورته يه آتديغى بعض دوشونجه لر معشرى حياتنه موقع قازانيورسه بونك سيني اجتماعى حياتك احتياجلاريله حواب ويرمسنده آراماليدر[۱]، ديور. بوغله غرب مدنيتك سيجه وي نقطه لري كوسترد كدن صوكرا قاديلىق واقعه سنك ده بونكله علاقه دار اولديغى، فى الواقع صناعى، علمى، انامى [۲] تكامللردن قاديينه ده برحضه دوشديكى، بونك ايجوندركه صيق صيق اركك حقوقك يانس قادين حقوقك ده علاوه ايدلديكى سويله يور. مى آيريلقلى نظر دقه آلمسز ين بوتون آوروپا ملتلى، مدنى واقصاى حياتك تاثيراتيله معشرى وجدانلارنده بويله براستحاله حس ايديورلر. حقيقه غرب عالمك معشرى روى، بويله براحتياج قارشوسنده قالمشدر.

- ۶ -

آفاقى تدقيقلر، بويله جه، عصرى جمعيتلك وجداننده مهم برتحولك حصوله كلديكى كوسترمكده در. فقط اجتماعياتك قاديلىق مسأله سنده كي نقطه نظرى ايدنه تولوزى،

[۱] عيني آتر - 102 - 101 : p

[۲] انامى كلمه سنى ده موقراتيك ترجمى اوله رقى ذكر ايديورز. مطلقا برترجه مجبوريش وارنه بولكه دن باشقه برمقابل بولق غيرمكندر. خلقى تعبيرى دها زياده (*pauplaire*) ك فارشيلقى اولديغى ايجون اوئى برطرفده براحق لازم. مع مانزه فرانزجه تعبيرك قوللائلى دها موافق بولويورز. قالدى كه ده موقراسى و ده موقراتيك تعبيرلى لاسنيزده، توركيه مقابللردن زياده تعم اعتمدر. اساسا حقيقى بر توركيه مقابلده موجود دكلدر.

بسیقوئوژی و بیولوژی رده جالیئوئوژلر . بوغله نك دیدیكی كبی فی الحقیقه فیه میتریم علمدار- لری، قادیك هرشیدن ویا قسماً بر قسم شیدن محروم اولدیغنی ادعا ایدرلر. غریبی شوکه روحیات و حیاتیات علملری ده بو ایده ئولوغلری تصدیق ایدیور. دینی نوعدن یانیلان بر ایده ئولوژینك نتایجی ایله، روح و حیات علملرینك معطالردن متأثر اولورسه قادین ایله ارکك آراسنده تساوی حصوله کثیر مملکلك امکانسزانی قارشوسنده قالاچغز .

ایده ئولوژی بی بر طرفه براقلم. فقط عامی بوکاسوق ایدن سائق ندر؛ بو، ماتریالیست بر تلکیدر: «تشریحی بر بنیه، معین رذهنی بنیه بی تعیین ایدر» بوغله بر روس عالملك بوساحه ده کی فعالیتته تماس ایده رك اونك بر تجربه سنی آکلاتیور: عالم بر چوق تجربه لر یامش، قادین دماغك وسطی ارکك دماغك پی قادار اولدیغنی کشف ایتش! غریب اولان شوراسی که ئولومندن صوکر طاریلان دماغی، عکسی نتیجه بی ویریور، یعنی بر ارکك دماغی، قادین دماغك پی تشکیل ایدیور...!

فقط علمك بسیط و ابتدائی ساحه سنده قالمق طوغرو دکلر. علم متدایاً ایلرله یور. روح و حیات علمی دون بوتیجه بی ویرمش ایسه، جمعیت علمی، بوکون معاکس بر صفحه عرض ایدیور. بوضورتله کور یورز که اجتماعیات، کندیسندن اول طوغان ایبی علمك معطیاتی تحدید ایتکده و یوقاریده نقل ایتدیکنمز ماتریالیست تلقی بی «اجتماعی بر بنیه معین رذهنی بنیه بی تعیین ایدر»، شکله صومقده ددر. دیگر طرفدن حیاتیاتچی بك حقلی اوله برق بوغله یه صورار و دیه بیلیر که: قحفك حدودی ایچنده محبوس اولان و بیولوژیک معینته تابع بولونان دماغ جمعیتك طلب ایلدیکی انکشافی نصل ویره بیلیر؟...

فرانسز اجتماعیاتچیسی بونی جوابسز بر اقامه شد: «بشری زمره لرده کی تعدیلات، ذهنی حیاته مؤثر ددر [۱] اجتماعی عوامل، ذهنی افعوله رك ایستدیکی کی مجراسنی دکشیدرر و قانالیزه ایدر، عضوی طبیعتك دوشونه مدیکی امکانلری حصوله کتیرر. ذاتاً بشری طبیعت، حیوانی طبیعت اوزرینه اجتماعی طبیعتك انضمامندن شکل ایتمه مشمیدر... فی الحقیقه بزی بز یابان، ایچنده یاشادیغمز جمعیتدر. قادیناق مؤسسه سنده بو تأثیر، کندینی بارز صورتده کوسه تریر. مثلاً استابول و آنادولو قادینلرینك اقتصادی حیات ایله اولان علاقه درجه لرینی جمعیت شکلری تعیین ایتشدر. آنادولو قادینی، أونده

[۱]. دورنهایم دینی حیاتك ایلك شکلینه عاند قیمتی کتابنده بوکونکی منطقك مشغول اولدیغی

مسائل فکریه نك، ابتدائی جمعیتلرده کی اجتماعی تشکیلات ایزلردن ملهم اولدیغنی سوله رکن بوتقطه بی

اوزون اوزادی به تفصیل ایتشدر. باقکر: *Les formes élémentaire de la vie religieuse*

